

13. jun. 1845

FAKTA

Dato:

13. jun. 1845

Sidetæl:

Dagbog E, side 26-32

Dagbogens placering:

Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr.

KKS19996

Trykt udgave:

Bjarne Jørnæs (red.): Johan Thomas

Lundbye. Rejsedagbøger 1845-1846,

Statens Museum for Kunst 1976, s.

30-35; Jesper Svenningsen (red.):

Seks år af et liv. Johan Thomas

Lundbye – Dagbøger om tro, skæbne,

kunst og kærlighed, København 2018,

s. 281-285

TRANSSKRIFTION

Wesel 13 Juny Fredag

Da jeg iaftes i Münster gik hen til Posten, for at lade mig melde til Reisen, studsede jeg først ved at see en gammel gothisk Kirke: Lamberti, det var den første jeg havde •27• nogensinde seet – og dernæst en heel Gade, hvor man ved Siderne gaaer hele Veien under fremspringende gothiske Buer – saa: den deilige Hovedvagt med sin høie, ziirlige gothiske Gavl, der løb op saa let og fiint gjennembrudt, at den i det sildige Solskin mod den dybe Aftenhimmel, [overstreget: gjor] som [man] allevegne saae igjennem, gjorde en mageløs Virkning. Det var den første Gang jeg saae en gammel Stad fra Middelalderen, som jeg vidste Tydskland skulde have adskillige. I disse skjønne Huse, boer der ogsaa smaalige, sneverhertede Folk? det Hele seer saa idealt ud – i Vagten – der var jo ikke køllertklædte Stridsknægte med lange Partisaner, men stivt uniformerede preuiske Soldater. Nu kom jeg til Domkirken, ogsaa en imposant Bygning, idetmindste for en paa slige Sager fattig Nordbo; ved Siden er en yndig skyggefuld, dunkel Plads, beplantet med høie, ranke, løvrige Træer; det var et Indtryk som det, Sorø har gjort paa mig, men langt mægtigere. Her laae Posthuset, og det maa man lade Preuserne: at deres Schnellpost er fortrinlig; paa det første Slag af 9 sagde Karlen: hip! og vi fore afsted, 11 tydske Mile i 7 Timer. Med Omnibussen havde jeg været fra Kl: 10-6¾ om 6-7 Miil. Nu skal jeg ombord paa et af Rhindampskibene, men er endnu slet ikke oplagt til at standse ved Düsseldorf.

•28•

Wesel 13 Juni 45. Fredag

Jeg maatte vente mere end en Time nede ved Rhinen og sidder endnu der og venter, men jeg kan see Røgen af Dampskibet. Her er forøvrigt meget net at vente; man har spændt Seil op mellem Træerne, hvorunder mange Mennesker sidde, næsten alle med bayersk Øl og Cigarrer. Ved et Bord sidde en Deel Soldater, hvoraf een har paafaldende Lighed med Carl.¹ Wesel er en stærk Fæstning og har Besætning af et heelt Linie Inf: Regim: 10 Comp: Art: en Deel Uhlaner og Pionerer. Indkjørselen minder ved sine Krumninger og Port om Kronborg – (og vel mange andre).

ombord paa Dampskibet om Form.

Rhinen begynder i det mindste her ved Wesel meget tarveligt, dens Bredder ere ganske flade og det kjønneste, jeg ved et Par Timers Fart har seet, var 3 Køer, som paa Strandbredden krøb i Ly bag nogle Buske for den voldsomme Sol.

[Tilføjet i margin:] |Heden var næsten utaalelig idag, hvilket en af de preuiske Soldater udtrykte saaledes idag: at det var e ganz unnitze Hütze!|

Düsseldorf 13 Juny

12 – – for en deilig Slags Fisk ombord paa Dampskibet. Dog spiste jeg ikke ved table d'hote, hvor jeg lagde Mærke til, at man desforuden fik

Suppe, Steg Kage og Confect; jeg nøiedes med Levningerne.

3 Silbgr: – for Kaffe

4 – – for Thee og Smørrebrød

4 – – for Cigarer, da min Tobak desværre var indpakket

5 – – for at bringe Tøiet til Hotel royale, hvor jeg ankom omtr Kl: 10

Aften. Det var en Lettelse: at være fri for Vognens Skumplen og Støvet paa Landeveiene.

1 Thal: 4 Sgr for Dampskibsbillet.

2 Th 2. Sgr. Sum

•29•

[Tegninger af æsler og en hest, Telgte 12. juni og Düsseldorf 14. juni]

•30•

[Løs tegning af Kaiserswehrt ved Frankfurt, 13. juni]

•31•

Düsseldorf 13 Juny 45. Fredag

Hvorfor nu altid saa hidsig! blev det nu ikke alt ret godt? er jeg ikke langt bedre idag, og blev Rhinen, om end ikke henrivende, saa dog vel værd at see paa? Kun Taalmodighed! Kysterne vare af og til, skjøndt flade, dog ret kjønne, smaae Byer laae enten lige ved eller i kort Afstand fra Bredderne, og ved en af disse: Kaiserswehrt saae jeg de Ruiner, som jeg i al Hast Kradsede op paa den foregaaende Side. – Der var en Ting, som morede mig, og som jeg gjentagne Gange havde Leilighed at see, det var nemlig: hvorledes de trække de lange, lige Flodskibe med Heste, som gaae paa Bredden, 4-5-6 foran hverandre, Karlene ridende paatvers og pidskende dem ubarmhjertigt. Og endelig gjorde jeg Bekjendtskab med en vakker Hollænder: en Hr van den Brandeler, som med sine Forældre, en Søster og yngre Broder gjorde en Reise til Bonn, hvor de for Moderens Helbreds Skyld vilde blive i en 3 Maaneders Tid, og hvor jeg altsaa muligt vil støde paa dem. Han gav mig sit Kort og bad mig, om min Hjemvei falder over Dortrecht, da at besøge dem der. – Og nu i det aabne Vindue en Pibe til Udsigten over Rhinen, det lyder stort! og saa til Køies. –

•32•

20 Sgr. – Kort over Rhinen. – Justitsraad Friends² Pige gav jeg i Altona en Sølvmynt i Drikkepenge, men jeg veed ikke, hvad den gjaldt. Jeg gad gerne have Regnskabet saa fuldstændigt som muligt; men der mangler meget mere.

---

¹ Lundbyes ældste storebror, Christian "Carl" Lundbye (1812-1873).

² Johan Frederik Freund (1785-1857), kongelig møntmester i Altona og bror til billedhuggeren Hermann Ernst Freund.

<p> Münster Sum 3 Th 4 Lgr Personspost-Wind 2 Th 28 Lgr Væstehjørn 4 Lgr Drikkepenge 2 --- men her blev jeg smykket aaben best i det jeg kunn fik 1 Daler 2 Lgr tilbage paa en 5 Daler seddel, som jeg til Billethen til Dilligencen. Jeg spørgh ud, om det ikke var een Da- ler, men fik kun et simple Daar: je, og saa undulig ubehjælp som bliuen i det mind ste og, at jeg lader mig forbliff og kunde ingen videre hidsen Lige gøre. </p>	<p> Münster 12 Junij. Thurs. 1/2 Kom i gennem en lille By: Telgte, hvor jeg saae de første Hølgemilleder ved Ve- ene i betydeligt Antal. Kirken var lille, men ret malerisk beliggende. Paa Gaden saae jeg en heel Drift Asler leinet med deres Paksadler; smaae Føl vare derimellem og de tomme Kirrue stod ved Siden; det gjorde en overordenlig malerisk Virkning. Fra Telgte hertil var Veien nær- sten uafbrudt beplantet med Træer paa Siden. * Wim- ster seer godt ind ved første Øiekast og mere faaar jeg vel neppe af den, da jeg kom Kl 6 3/4 og rimeligvis tager bort med Schnellpost til Wesel herfra Kl 9, for at naae Dampskibene, der vil bekomme mig bedne. Min gjældes det alt saa kunn denne Nat. </p>
---	--

Det kan mærkes
 mig at see, forinden de samme
 Træer, isysaa anseende til Ve-
 ene, her og paa Birken beugt-
 tet, se sig over hin og hin
 Pleser de Stykke. Et Sted, jeg
 tænker allerede i det mere, saa
 hvor det var, gik Veien gennem
 en Thor med adskillige Byg,
 og de nærmeste vare simpelth
 hen benyttede eller behandlede
 som Pind og stænde, saa de fik
 et stort Mængde, hvad den gav
 som et tragisk comisk Udseende
 Pa.

Münster 13 Junij.
 Wesel Væstehjørn 13 Lgr.
 Tøis transport 2 1/2
 Tøis transport gjør mig
 fattig for Tidens. 15 1/2 Lgr

Der jeg i Aften i Münster gik
 hen til Posten, for at lade mig
 melde til Neuen, stundsda
 jeg først vid at see en gammel
 gotthisk Kirke: Karnberth,
 det var den første jeg havde

næsten inde seet - og dernæst en heelt Gade,
 hvor man ved Siden gaaer hele Veien om
 den fremspringende gøttiske Bæver - saa:
 den delige klævedragt med sin hvide,
 gylde gøttiske Guld, der løb op saa let
 og fint gennem brødt, at den i det østli-
 ge Solskin med den dybe Aftenhimmel, ^{gjorde}
 som ^{man} malleegne saae igjennem, gjorde
 en mageløs Viskning. Det var den første
 Gang vi saae en gammel Stad fra Middel-
 alderen, som vi endte Tydskland skuld. have
 adskillige. I disse skjønne Klæde, hvor der
 ogsaa smaalige, sneværtjertede Folk? det
 hele ser saa idealt ud - i Vagnen - der
 var vi ikke kälentklædte Stridsknegte med
 lange Partisaner, men stult uniformerede
 preussiske Soldater. Nu kom vi til Dem
Winken, ogsaa en imponant Bygning, i det
 mindste for en paa skibe Lagers fattig Nord-
 bo, ved Siden er en yndig skiggefuld, dän-
 skel Plads, beplantet med hvide, ranke, løv-
 rige Træer; det var et Indtryk som det,
 Lario har gjort paa mig, men langt an-
 tigere. Her laae Posthuset, og det man
 man laae Preussener: at deres Schnellpost
 er fortrinlig; paa det første Slag af 9 sagde
 Kåhlen: Wijs. og vi paa aften, 11 tyske
 Meile i 14 Timer. Med Omvindingen havde
 vi været fra Kl: 10 - 6³/₄ om 6-7 Meil. Nu
 skal vi om her paa et af Rhindampskibe her,
 men er end om det ikke aflagt til at stande
 ved Düsseldorf.

Altså var ved den afkølede, idet; havde det en af de
 fremmede faldet i søvnet og havde idet; at det var
 en gang minnige den!

Wend 13 Juni 45. Fredag

Jy maatte vente mere end en Time, ind ved Nines
 og s. idet enden der og venter, men j, kan see Nines
 af Dampskibet. Klev en personigt meget net at vente;
 man har spændt Leil og mellem Træene, hvor
 inden mange Mennesker sidde, næsten alle
 med baceste Pl og Ligarene. Ved et Bord sidde
 en Deel Soldater, hvoraf een har paapaldende
 Lighed med Carl. Wend er en stark Føstning
 og har Besættning af et heelt Livie Inf: Regim:
 10 Comp: Art. en Deel Ullaner og Pionerer.
 Landhjørnen er inden ved sine Krønninger
 og Part. om Kronberg (og vel mange andre).

om bord paa Dampskibet om Term

Nines begynder i det mindste her ved Wend
 meget travelt, dens Brødder er ganske flade og
 selvsagt, j, ved et Par Times Fart her ved,
 var 3 Nies, som paa Strand bredde krøb i
 Lige bag nogle Bøker for den voldsomme Sol.

Linedeiff 13 Juni

12 --

for en dertilg Slags Fisk om bord paa Dampskibet.
 Dog spiste j, ikke ved Table d'hôte, hvor j, havde
 Mærke til, at man desperende fik Supps, et
 Kage og Confect; j, mindes med Læmningene.

3 Seløge: -

for Kaffe

4 --

for Thee og Smørbrød

4 --

for Ligarene, da min Tobak der var ^(indpakket) væk

5 --

for at bringe Føist til Hotel og alle, hvor
 j, ankom omtr Kl: 10 Aften. Det var en Let
 telv: at være fri for Vognens Stumpene og
 Stend paa Landsejere.

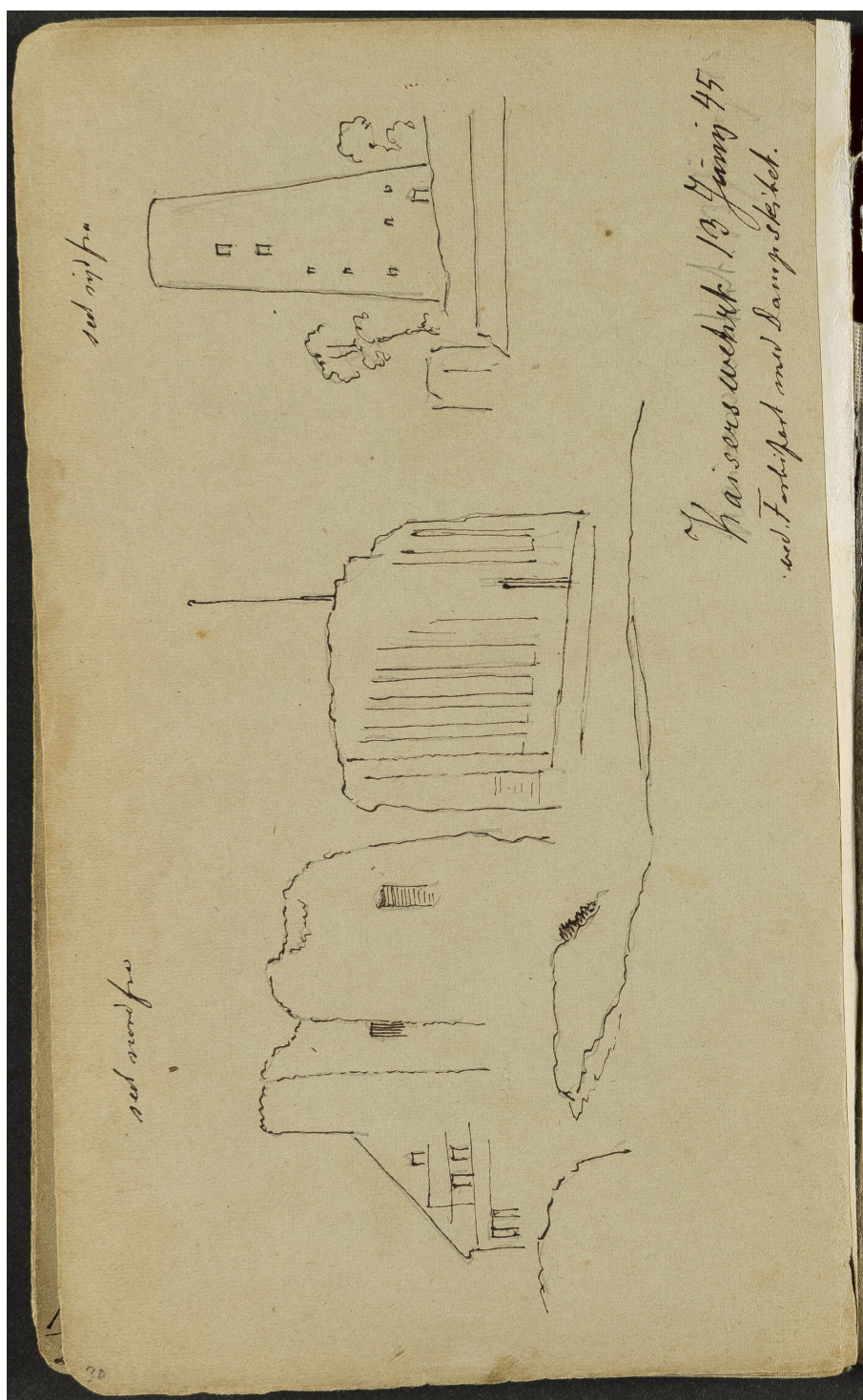
1 Thal: 4 1/2 gr

for Dampskibs billet.

2 Th 2 1/2 gr. Lum

28

Erindring fra Telgte 12 Juni (see fraen). Nisseldorff 14 Juni.

Amsterdam 13 Junij 45. Fredag.

Hvorfor min altid saa tridsig! blev dit
 min ikke alt ret godt? og jeg ikke langt
 langt bedes idag, og blev Nijmegen, om
 end ikke keuriscoude, saa dog vel værd at
 see paa? Min Taalmodighed! Nijmegen
 vare af og til, skjindt fladt, dog ret højt
 me, smaal Byer laae enten lige ved
 eller i kort Afstand fra Broderne, og
 ved en af disse: Kaiserweert saa jeg de
 Nijmegen, som jeg i al Klast kradsede op
 paa den foregaaende Side. — Der var
 en Ting, som merede mig, og som jeg
 gjentagne Gange havde heiliged at see,
 det var nemlig: hverledes de trække de
 lange, lige Fledskibe med Klast, som
 gaae paa Broden, 4-5-6 foran hver
 andre, Karlene vidende præters og pind
 skende dem i hamhøjstigt. Og endelig
 gjorde jeg Bekjendtskab med en vakker
 Kallander: en Kall van den Brandelen,
 som med sine Forældre, en Lector og yngre
 Broder gjorde en Reise til Bonn, hvor de
 for Medicens Kallers Skjold vilde blive
 en 3 Maanedes Tid, og hvor jeg allsaa
 miniligt vil stede paa dem. Blav mig
 det kort og lad mig, om min Nijmegen
 faldes over Dort Dortrecht, da at be-
 singe dem der. — Og min: det aabne Vindene
 en Pibe til Nidigten over Nijmegen, det
 lyder stort! og saa til Kines. —

26 Sept. - Kert over Skisken. - Justitsraad Friim's
Tipe gav j: Althaa en Saluimgod: Drikke
penge, men j: seed: Ikke, hvad den gjaldt. J:
gad j:one haav Neguskabt saa fuld standigt
som min. list; men der mangler meget mere.

Schedff. 17/Sept. Lørdag.

J: haavde glædt mig til at see en Udstel
ling her, for dog at faae et rigtig Beger
om Kinsten: Denne saa meget ombrødt
de Skole. Desvæere aabnes den først imen
gen, hvorfor j: kunn fik at see en Deel,
og om j: maas antage: den Pingst.

J: seed ikke hvilke Mester værker, der
min. list: Løbet af degen haav opstillet,
men det seed j:, at, naar j: haav nævnt
to Billeder, da haav j: nævnt Alt, hvad
j: ~~haav~~ ansee for værdt at nævnes, og
naar j: anfæer to Billeder endm, da
er j: saa skær som, at j: i Lisseldoff,
sted vilde skamme over at være j:in-
stand for en saadan Medlidenshed.

J: haav vel tænke, at Mangen vilde
meere: der haav i min. j:in en af
P:isse ultra-nationale v: ultra een-
s: dige danske Kinstere! had d:un
mene, hvad de vil; j: haav gjort, og skal
stedo efter Eone gøre mig Minde for
at see det J:de, hvor og hvoran det
kommer paa min Vei; men her kunn
de j: saamev ikke finde noget. J: men
hem tænke, at i Cataloget mangled ogsaa
ganske Levings Navn. Men min de to
Billeder - det ene var Schirmens: Part
af Campagna di Romat, som min